చైతన్య స్రవంతి

కవితా సంగ్రహం

రావెళ్ళ
వెంకటరామారావు

నవ ప్రచురణలు
గోకినేపల్లి 507 158

ప్రథమ ముద్రణ
ప్రతులు 1000
విజయదశమి
అక్టోబరు - 1977

వెల 6 00

ప్రతులు
విశాలాంధ్ర
పబ్లిషింగ్ హౌస్
ఏలూరురోడ్డు విజయవాడ 2

ముద్రణ
శివనిర్మల్ ప్రింటర్స్
గాంధీచౌక్
ఖమ్మం 507 003

ప్రచురణ
నవప్రచురణలు
గోకినేపల్లి [So] 507 158
ఖమ్మం జిల్లా (ఆం ప్ర)

పెంజీకటి పెకలించి వెలుగులు ప్రసరించే మానవతా నవమందిర నిర్మాణానికి తగిన ఉత్సాహ ప్రోత్సాహాలందించడమే చైతన్య స్రవంతి ప్రధానోద్దేశ్యం శుభకామనలు జగతి పురుచిస్తూ ప్రగతిని ఉపలక్షించి తదభిముఖంగా జనమనములను తీర్చిదిద్దడమే పరమలక్ష్యం

ప్రకృతి అందచందాలు అమూల్యసంపదలు సార్వజనీనం కావాలనడంలో ఎలాంటి విప్రతిపత్తికి తావులేదు సామాజికపరం కాలేదు గనుక ప్రకృతి ప్రయోజనరహిత మనే నైరాశ్యమే కూడనిది ప్రకృతిగాన సందేశాన్ని ప్రతి మనిషికీ వినిపించి వారిలో నిద్రాణమైయున్న శక్తియుక్తులను జాగృత పరచడమే చైతన్య స్రవంతి ధ్యేయం

ఈ ధ్యేయానికి అద్దంపట్టగల భావనాపటిమ భాషాశక్తి రెండూ నాలో లేవు అయినా గుండెలోతుల్లో గుబులొత్తుతున్న అనుభవాలు అప్పుడప్పుడు బయల్పడి అక్షరరూపం దాల్చుతూనే వుంటాయి వాటి ప్రతిరూపమే యీ చైతన్య స్రవంతి

ఈ చైతన్య స్రవంతిలోని శివుడు లోకానికి దూరంగా మంచుమలసానువుల్లో ఉభయసంధ్యల తాండవ ఖేలనామాత్రుడే కాదు మంచికి ప్రతిరూపంగా మానవుల మనస్సుల్లో ప్రకాశిస్తున్నవాడు చెడ్డనుచూచి కినిసి తన చిచ్చుకంటి నిప్పులెగజిమ్మ పటిమగలవాడు వాడిగురించే యీ తపన

మతం కులం బలం ధనం రాజకీయం
సాహిత్యం అన్నీ మానవునిలో మహాదేవుని ప్రతిష్ఠించే
సాధనాలు కావాలి కానినాడు వాటి ఉనికికి అర్థమేది
ఆ మహాయత్నానికి ఏమాత్రమైనా సహాయపడగలిగితే
చైతన్య స్రవంతి ఆశయం ఫలించినట్లే

ఈ సంపుటిలోని కవితలు ఆంధ్రప్రభ ఆంధ్రపత్రిక ప్రగతి విశాలాంధ్ర పత్రికలు ఆలిండియా రేడియో వివిధ కేంద్రముల ద్వారా పరిచయమైనవే ఆయా పత్రికాధిపతులకు రేడియో కేంద్రమువారికి కృతజ్ఞతాభివందనములు

వివిధ విషయాలపైన వెలువరించు సమయాలలో వ్రాయబడిన ఈ చైతన్య స్రవంతిలోని ఖండికలను ఏదీ కావాలని మార్చలేదు భావప్రవాహాన్ననుసరించి కొన్నింటి కూర్పు జరిగింది ప్రతిపద్యాలు మాత్రం కాలక్రమాన్ననుసరించి పేర్చబడినవి

తమ రాష్ట్రీయ గీతావళిలో ప్రథమస్థానమిచ్చి గౌరవించిన జాగృతి పత్రికాధిపతులకు అఖిలాంధ్ర పోటీల్లో ప్రథమబహుమతి నందజేసిన కెనాడ గురునాథ ఘోష్ వారికి ప్రత్యేకాభివందనములు

ఈ పుస్తకం వెలుగు చూడగలందులకు ఆర్థికంగా సహకరించిన ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమి వారికి గౌరవనీయ కార్యదర్శి శ్రీ దేవులపల్లి రామానుజరావుగారికి ఇండియన్ బ్యాంక్ ఖమ్మం బ్రాంచి మేనేజరు సాహితీ బంధువులు శ్రీ పై ప్రభాకరరావుగారికి వినయాంజలి

ఖమ్మం మండలం నుండి ఎగసి కవితాగగన వీధుల్లో
మహోజ్జ్వలంగా ప్రకాశిస్తున్న ఆంధ్రప్రదేశ్ ఆస్థాన
కవివరేణ్యులు ఆత్మీయులు డా॥ దాశరథిగారికి

ఖమ్మం జిల్లా రచయితల సంఘాధ్యక్షులు సాహిత్య
అకాడమీ సభ్యులు సహచరులు
శ్రీ కొలిపాక మధుసూదనరావుగారికి

బహుముఖ ప్రజ్ఞావంతులు శ్రీ కవిరాజమూర్తిగారికి

సుప్రసిద్ధ రచయితలు హితైషులు
శ్రీ హీరాలాల్ మోరియాగారికి

మృదుమధుర హృదయులు
డా॥ రామకృష్ణ రాయణంగారికి

స్వాతంత్ర్య సమరయోధులు శ్రేయోభిలాషులు
శ్రీ పొడపాటి నారాయణగారికి

సాహిత్యభూషణ శ్రీ పుల్లాభొట్ల వెంకటేశ్వర్లుగారికి

విమర్శకులు రచయితలు మిత్రులు
శ్రీ కౌముదిగారికి

ఖమ్మం జిల్లా సహకార శాఖాధికారులు ఉభాల్వనా
ప్రయవాపకులు కవిమిత్రులు శ్రీ మహమ్మదలిగారికి

ప్రఖ్యాత నవలా రచయితలు
శ్రీ పాలడుగు వెంకటేశ్వరరావుగారికి

ప్రగతి [illegible] ప్రయోక్త
శ్రీ అంకి[illegible] కేశవులుగారికి

[illegible] సాహి[illegible]సారథులు అన్నపరెడ్డిపల్లె
దేవస్థానం ఎక్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్ [illegible] సీతారామయ్య గారికి

సరస కవిమిత్రులు సాహిత్యాభిమాని
శ్రీ యర్రం విశ్వనాథం గుప్తాగారికి

ఖమ్మం జిల్లా రచయితల సాహితీ సంఘ కార్యదర్శి
మిత్రులు శ్రీ [illegible]దపల్లి వెంకట అప్పారావుగారికి

ప్రెస్ పని [illegible] అందంగా అచ్చువేసి ఇచ్చిన
మిత్రులు ఖమ్మం శివనిర్మల్ ప్రింటర్స్
శ్రీ యం రాఘవరెడ్డిగారికి

ముఖచిత్ర కళాకారులు శ్రీ యం శంకర్‌రావు (బాలి)
గారికి హృదయపూర్వకాభివందనాలు

కావ్యగానాలతో ప్రోత్సహిస్తున్న ఉపాధ్యాయ
విద్యార్థి లోకానికి సమాదరిస్తున్న హృదయ సాహితీ
ప్రపంచానికి విశాల విజ్ఞులకు పెద్దలందరికి
హార్దికాభివందనాలు

గోకినపల్లి
20–10–1977

ఎల్లరకు నమస్కరిస్తూ—
రచయిత

అ

ంజలి సంఘటించెద ం

సాష్ట్యాంగయోగంబిడ చి_త్త_ ర్

మంజుల భావనాగుణ వి

మండిత ండిత ప్రస కిన్

ంచెదవ స్య ెం

కెలు ాక్యకిరాతరానికిన్

కంజ లోకవాసికి ం

ంజనగా వసె శేషుర్

ముక్తగీతి

మానవ మంగళ విధాన
మామక కవితా నిధాన
జాగృతావనీ కారణ
మహాతాశయ పరిపూరణ

నవభారత జననీ !
నమో దివ్యధరణీ !

చలిత తటిచ్ఛలాంచల
ఫలితపూర్ణ భావాంచల
కలిత కనక కుసుమాంచల
లలిత లలిత నాట్యాంచల

నవభారత జననీ !
నమో దివ్యధరణీ

ప్రకళా శిల్పాగ్రణీ
గాయకజన నాయకమణీ
భ్రుకుటీనట కుపితారుణ
చ్ఛటోజ్జ్వలిత పటుధారిణీ

నవభారత జననీ
నమో దివ్యధరణీ !

అఖిల సమీరతాపహరణ
నిఖిల భువనశాంతివరణ
జీవచలన హేతుకరణ
సర్వప్రజారాగభరణ

నవభారత జనని
నమో దివ్యధరణీ

వేదవిహిత సామగాన
ధ్వనితగీత మధురపాన
సుధాస్రావ నిహితదాన
పుణ్యశిఖాదీప్తమాన

నవభారత జనని
నమో దివ్యధరణీ

శివసుందరాకార!

ఆదిభిక్షువు శంఖ
మూది పలికె వేళ

ప్రథమ గణతాండవము
ప్రారంభము వేళ

డమరుకస్వామి పద
గమనోద్ధతుల వేళ

ఝణఝణాస్వాదముల
శ్రావ్యమొప్పు వేళ

భృంగీశరాడిం డిమ్ము
ఝంకరణసము వేళ

ధిమిధిమిద్ధిమిఝుటల
దిక్కులదరెడి వేళ

ఒడిసెశ్వరదీర్ఘ
జటయునర్తిలు వేళ

శిరముపై సురగంగ
తరంగలూగెడి వేళ

గిలగలల లయతాళ
గతులుబల్కెడి వేళ

నగరోప జాబిల్లి
సొగసుచిందెడి వేళ

శూలిగళమున ఫణులు
సొక్కియాడెడి వేళ
ఫాలలోచనుకర క
పాలనటనము వేళ
గిరికుహర తరులొకట
మురువుచూపిన వేళ
నటరాట్టు ఆనంద
రసరాట్టు అగు వేళ
కల్పనాన్విత కళా
శిల్పములు దొరవెనట

దక్షాధ్వరధ్వంస
అక్షివిప్పిన వేళ
నిటలాక్ష ప్రకటాగ్ని
చ్ఛటలుపెచిలిన వేళ
రుద్రభీమాటోప
రౌద్రముబికిన వేళ
శివశక్తి ఘూర్ణిల్లి
రవలువిమ్మిన వేళ
ఫణిభూషణుని మనో
గుణముచెదరిన వేళ
ధూర్జటి జ్వలితాన
నోరితుందగు వేళ

చైతన్య ప్రవంతి

పులక తొలుపుదేడు
　　　　కినుకబూనిన వేళ
క్రోధానలాభీల
　　　　భ్రుకుటి ముడివడు వేళ
కాత్యాయ నుపతి
　　　　గళము మ్రోగిన వేళ
కాళికాలయవాగ్ర
　　　　జ్వాలయిరిసిన వేళ
రక్తజిహ్వాంచలిత
　　　　శస్త్ర కదలిన వేళ
ఎవవావాహ్యక్రియల్
　　　　పరిఢవిల్లెడి వేళ
ఖంటఖరిషు ఘోరి
　　　　గణము నడిపెడి వేళ
హరహరా యని పటల
　　　　ఘుటుగు వదిలెడు వేళ
శంకరుడు శాత్రవ
　　　　భయంకరుండగు వేళ
త్రిపుర విహారమ్ముకై
　　　　శపథ మూనిన వేళ
అంధకాసురవైరి
　　　　హారము దాల్చిన వేళ
విరూపాక్షుడు కినిసి
　　　　వైరి దాకిన వేళ

సంహారుడు మదిగనలి
సంహారుడగు వేళ
మాహేశ్వరుం డలిగి
మరుని గూల్చిన వేళ
ఖట్వాంగధరుఁ డరిఁ
ఖండముడించెడి వేళ
కాలభైరవప్రళయ
గానము మొరసెనట।

ఆర్య అభినయముద్ర
లంది నిలిచిన వేళ
శైలజ కళావిభవ
సందీప్తయగు వేళ
పంచమ భృంగంపలము
మించి వెలిగెడి వేళ
కలకంఠి కమనీయ
గానమొలికెడి వేళ
తనుమధ్య మాకంద
తావలోకన వేళ
మొలనూలు గజ్జియల
కలరుతము విను వేళ
హైమవతీ నూపు
రారవ శ్రుతి వేళ

చైతన్య ప్రవ

లలితపద విన్యాస
విలసనము గను వేళ
గిరికన్య లాస్యాన
హరుని గొల్చిన వేళ
బాలేందు ధరుడు నగ
బాలవరుడగు వేళ
ధనాధు ప్రియసఖుడు
జయశాధువగు వేళ
పర్వతేశుని తనయి
పాణిగ్రహణ వేళ
చెక్కిటను యింద్రాణి
చుక్కదాల్చిన వేళ
శార్వాణి చరణముల
పారాణిపగు వేళ
సర్వమంగళ శివుని
సామేనుయగు వేళ
గిరిరాజుపై భవుడు
సుమనుతుడగు వేళ
లోలాక్షి కనుసన్న
లోజిక్కుకొను వేళ
కపగూడి దంపతులు
కలయపండెడి వేళ
మధుర భావావేశ
సుధలునిండిన వేళ

శృంగారపేల వే
భంగిమల విరిసెనట

కాలకాయుడు విషము
గ్రోలి నిలిచిన వేళ
మవర్తికై మోడ్చి
కళ్ళు గొల్చిన వే
ార్వతీ ందభయ
పాలకుం గు వే
హా దేవుడు భక్త
మం దా గు వె
ృషభాధిపు ాధు
హృదివసించెడు వేళ
పాపపతమును బొద్దు
పరముజేసిన వేళ
శ్రీ ండరుడార్తి జన
శ్రీకరుం గు వేళ
జగతిలో నవప్రగతి
జనియించుచుండెనట !

ఆనాటి శివలీల
లవని గనుపింపవే ?

౨౮ ప్రపంచ

నయని ఉరోమ్మహాక్రతు
ధనములకు వెంగింది
ఫాలాక్ష టుబాహు
ఎలము అలవంచెనా
క లశై లయిల బిండ
గొటు శూలాగ్రమ్ము
యాత్ర చెయిటమ్మెలను
వొలగిం చేందా ?
మనిష మ సున వి ము
గని వెంపు గిటలుకొని
ఎ లుడిగి ఎనవ న్న
కసవు మెసవగ జనెన ?
ఆయి మొగములపామి
భీయపై దాగొనెన ?
యుద్రయ్య భవదుగ్ర
రౌద్రమ్మ చూఎంచు ?
వీరభద్రుల వేల
వెలయింపు మిలనింపు
సర్వంసహా వ్యాప్త
దుర్వార గర్వాంధ
కలుష పరిహారివై
ఘన సత్యరూపవై
శివ సుందరాకార
జీవనము సృష్టించు

8-12 1961

రుద్రాభిషేకం

పటుతర భ్రూకుటీ
ని ంలోగ్ర సంభూం
ుఎతారుణచ్ఛటా
గుంఫిత జ్వలితాగ్ని
కొలా ాలాభీల

క్రోధభైరవమూర్తి !
కంఠ మాలాంంప
కాపాల ముఝ్మరా
చండ చంటోద్ఘోష
భండ నార్భటఘామి
రోమోద్గ మాంచిత
రోష భీషణ స్ఫూర్తి !

ఫణిఫణోద్ధగధగిత
భయద దంష్ట్రామూల
రుధిర ధారాపూర
రుద్రగణ పరివేష్టి !
గళగరళ నిక్షిప్త
కాల భీమాకారం !

ఉగ్ర భావోన్మత్త
ఉన్మీల నాసాగ్ర
దురిత కిల్బిషగ్రీవ
పరిహార మాహోగ్ర
ఛిద్రఛిద్ర చ్ఛేద
ముద్రావలంబకా

పెయుంముమ్మన శక్తి
ఎక్కుచిల్లగ రమ్ము
అన్యాయ పటలముల
నాహుతిన్ గొనిపొమ్ము
అరివర్గ శీర్షోద్గ
మోత్తాలంకృరభ
జయ జయ మన్నిలింప
జయ గౌరి పర్యంక

జయ జయ మహాదేవ
జయలోక సంచాల
జయ జయ మహాశూల
జయ భద్రకాళా!

27–2–1965

సంవర్తనచ్ఛాటు

ఏది జ్వాలాభీల తూలిం
ప్రళయనెత్రుని ద కీలిక
కాలభైరవ భయదచాలిత
ఎలయికాలధ్వనిత ఘోషము
చండభాను ప్రచండధూమం
కలుష కంరవిఘుంర చండిక
ఏది ఏదీ

దగ్ధఖాండవ దహాసయామం
తుంగజలధి తరంగ గీతం
ఝర్ఝరీకృత ఘోషకలనా
జాయమాన మహోగ్రపాతం
భీమ వాతోద్ధూత సంభవ
భిదురఘాత విహారవ్రాతం
ఏది ఏదీ

జగతిదానవస్వార్థశక్తుల
నగ్న తాండవ నృత్యకేళుల
రుధిరదాహప్రలోభయుక్తత
వదలజేయు కరాళకాహళ
ధ్వానమున కెరలెత్తి పొంగిన
దళితజాతి విముక్తవాహిని
ఏది ఏదీ

నా స్వామి

నింగిని నీలిమమ్రింగి చల్లని
పాల వెన్నెలలీను జాబిలి
పూలసౌరులు పుణికికొని నా
ఎదను నింపితివోయి స్వామి

నిండుపున్నమ వెనిగ్గొని
నింగినంటగ పొంగులెత్తే
పాలకడలిని పసదనమ్ముల
కన్నులారగ గంటిస్వామి ।

ఒక్కడా యరవిందమిత్రుడు
చెక్కిలంటగ చేరనకను
అంతకంతకు అరిగి క్రోధ ని
దాఘ తీవ్రత దాల్చె స్వామి

మధురమంజుల సుధాపేశల
కథలతో నాహృదయమందున
రాగ జలనిధులావహింపగ
హేతువవని ఎంతుస్వామి

15—5—1936

ఉగ్రయాగం

ఏయ్ రుద్రా
కాల నేత్రోజ్వలిత రుద్ధా!
ఏయ్ రుద్రా

ప్రళయ శంఖారావ భీకర
ఫాలనేత్ర కపాలికాధర!
పటహడమరుక భయదసంచయ
భుజగమండిత భూరిశూలా!

ధరణిమారక సురద్విషకృత
అణురణోద్గత వ్రణభిషగ్వర
దుర్ఘనోద్ధత బర్బరీకృత
—శవికహత్మపాదముద్రా!

క్షుద్రమానవ రౌద్రవిస్తృత
కర్దమాతప కాలకంధర
శోకదుర్భర మూకబాధిత
లోకభద్రపినాక పాణీ!

చైత్ర ప్రశాంతి

శుభ్రజ్యోత్స్న సుగతిశాంతుల
నడల మా మనుగడల దీర్చర
సుప్త మానవ దీప్తికై పటు
శక్తి గూర్చర శంకరా భవ !

ఓయ్ రుద్రా
కాల నేత్రోజ్జ్వలిత రౌద్రా
ఓయ్ రుద్రా !

గచ్ఛతీతి జగత్

ఇది పురావిభవమ్ము
లెదసొంగ నుప్పొంగు
పటులుం ఘటాంకి
పరివర్తార్ణవము

ఇట శౌర్య పెన్నిధుల్
వీరతాండవమాడ
పరరాజ మూర్ధముల్
ఒరిగి నెలన్ వ్రాలె

ఇది కళావైభవో —
ద్విదిత మణిమేఖలము
రచిత శిల్పానేక
రాజిత విహారమ్ము

ఇటకావ్య ధారలే
ఎగసి సొగసుల మిగిలి
జిజ్ఞాసువుల మనో
విజ్ఞతను తరచినవి

ఇది ధాన్యములరాసు
లెత్తియోడల బనిచి
అన్నపూర్ణగ ఖ్యాతి
నందిన ధరాతలము

ఇట రత్నచయములే
వీథులందుం జూడ
గనుపట్టి కనుకుట్టు
కలుగజేసెను మిగుల

ఇది సత్త్వభావ ధీ
నిధుల గనుసన్నలన్
సకల సౌభాగ్యాల
సంపుటీకరణమ్ము

ఇటశీల సంఘాత
పటుసత్య యోగార్థ
నిక షోఫలమ్ముతై
నివ్వటిల్లిరి జనులు

ఇది చిత్తచాపల్య
వివశులౌ పాలకుల
మతిహీనమున దాస్య
మగ్నమై నెవసనది

ఇట ప్రజాసంరంభ
వీచీహతాళులై
సామ్రాజ్య బృందముల్
సాగిపోయిరి వెసను

ఇది నెడు సంకీర్ణ
పదవీజ్వరాగ్రస్త
కులవర్గ విచ్ఛిన్న
కులిశాభి ఘాతమ్ము

ఇట త్యాగ నిరతులై
కటిబద్ధులై నిలచి
భావి తరముల యశో
భాగ్యముల దీర్చవలె

ఇది ఆత్మశోధనల
కీరవైన సమయమ్ము
చెలరేగు కలుషాల
తొలగించు కొనవలయు

ఇట యౌవనోద్భూత
నిటలాక్షి ఉదయించి
కుటిలాంధకారావ
గుంఠనము జీల్చవలె

ఇది భరత నరనారి
ఈప్సితోద్దేశమ్ము
సకలోర్వ శుభకాంక్ష
సందేశమూలమ్ము

[illegible]
వాత్సల్య మాధుర్య
సంఫుల్ల నవరాగ
సంస్కృతుల్ జనియించు

14 7 1967

ఎక్కడికి పయనం?

దిన దినము జీవనో
ద్దీప్త భ్రమింగిం యిులు
ముసుు కొని యుయుయులను
మెసవి గ్రుయంత్రేప్చె

చిరుప్రాయముల మనో
హర దృశ్యముు చెదరి
గుపంర నిరుద్యోగ
పరిపా మొదవినది

నైరాశ్య హేలా వి
నోదాల క్రీడలను
విపరీత కాముకో
ద్విపరియా ప్తము దోచె

నాగరక భావనా
నగ్నతాండవకేళి
వలువలూడ్చిన చిత్ర
వైవిధ్యముల వెలసె

మానవత్వము రక్త
మసృణమ్మున దోగి
మైనలది చెల్వార
మతిభ్రమణములు గలిగె

స్వేచ్ఛామనీషతా
సింధూరమె చెదరి
శాంత కల్హారమ
ధ్వాంతమున బడినగ్గె

గోళాలతో చెలిమి
మెళవించిన నరుడు
భూగోళమున కరుణ
పూర్ణాహుతిని గొనియె

నవ క్రాంతి

నీ కాంత కిరణాలు
నిఖిల సృష్టికి శాంతి
తోరణాలై సమత
కారణాలై వెలయు

నీ కనుల ప్రేమరస
నిర్ఝరులు పెల్లుబికి
మరుభూములే పంట
మాగాణులై తీరు

నీపదన్యాసాల
నిర్వక్ర విక్రమో
ద్ధతిలోన దానవత
హాలభాగ్యమైపోవు

నీదు దరహాసాల
కేదార వల్లరులు
మానవత్వపు మహా
మంగళ పతాకలౌ

నీరాకతో ప్రజల
నైరాశ్యములు డల్లి
నవనవోన్మేషమై
నవజగతి ప్రభవించు

విరియుమా! విరియుమా
విఋవీధి నవకాంతి
సంక్రాంతి శుభకాంతి
జన హృదయ విక్రాంతి

ఓ మహాత్మా!

నా దేశాన్ని
పతనోన్ముఖం నుండి
దౌర్భాగ్యం
జీవితాన్నుండి
ఉదరించు
ఓ మహాత్మా
ఉద్ధరించు!

బాహ్యశృంఖలాల
బరువుల్ని వర్జించి
అంతస్సౌందర్యాన్ని
ఆరాధించే పటిమ
ప్రసాదించు
ఓ మహాత్మా
ప్రసాదించు!

అల్ల కల్లోలాల్ని
అకాల వెల్లువల్ని
మనోయవనికల్లో
మండుతున్న విభేదాల్ని
నిరోధించు
ఓ మహాత్మా!
నిరోధించు

అనాధుల ఆర్తనాదాల్ని
అక్రమ వ్యామోహాల్ని
అంటరాని తనాల్ని
అహంకారాల్ని
పరిహరించు మహాత్మా!
పరిహరించు

ఆచారాల పేరిట
అనాచారాల్ని
అనురాగపు వారధితో
అధిగమించే నేర్పు
కలిగించు
ఓ మహాత్మా!
కలిగించు!

అందాల సుమవనంగా
ఆనందాల పరిమళంగా
నవ్య భారతావని
వర్ధిల్లాలని
ఆశీర్వదించు
ఓ మహాత్మా!
ఆశీర్వదించు!

5-8 1970

వినతి

సాంబశివా? మహోదధి విషాదతమః పటలాంబురాశిలో
లాంబరక్రీడలన్ దవిలిలౌల్యము వీడగలేని యజ్ఞులన్
దాంభిక మూలకందమగు తాపులప్రోవుల ప్రేపకుండి నీ
శాంభవి శాంకరీ వివిధ శక్తులతో మురలింపవే హరా

నీదగు సృష్టిజాలమును నెత్తుటేరుల ముంచజూచు నీ
మాదకతా విమత్తులను మౌనముతో గమనింతువా ప్రభూ!
పాదవిఘట్టనన్ విగతప్రాణులజేయుచు లోకరక్షకై
క్రోధ దవానలోజ్జ్వలిత ఘూర్ణితనేత్రము విప్పుమో హరా!

భద్రవిఘాత రౌద్రతర బాహారశక్తుల జృంభణమ్మునన్
ఛిద్రవిఛిద్రమై జగతి జీర్ణకృశాహతశేషమయ్యెడిన్
రుద్ర! భయంకరా! ప్రళయరూప మహోజ్జ్వల కాలనేత్రుడా!
క్షుద్రవిహీనభావ పరిశుద్ధముగా మహాదిద్దుమో హరా!

లేవిట నీతిశాంతములు లేశము మానవసంఘమందు న
స్నేవిధినైన బెత్తనము నెర్పన సందెడి లక్ష్యమొక్కటే
స్థావరమై యనంత పరితాపము గూర్చెడి గుండెలోతులన్
కావగరాగదే పెనువికారపు బెంపులద్రుంపుచున్ హరా।

మెత్తని పల్కులందు సుతిమెత్తని కత్తులదాచి నేర్పునన్
యొత్తిడిలేనిమార్గమిది యొక్కని నెన్నికచేయుడంచు మా
కుత్తుకమీదనొక్కి తమ గ్రూపుకు ఎచ్చముగట్టి దేశమున్
గుత్తకుగొన్నయట్లుచను కూటమినెత్తిపెంచరా। హరా।

ఎడుగడేని లేని ధరణీతలవాలన కూలిపోవగా
వేడుకజేసినాము పెనుపీడలరక్కసి జాడలేని బల్
పోడిమిదారులన్ బ్రతుకుపోకడపొంగు తెలార్చునంచు నా
రూఢిగ నమ్మినాము శివరూపగుణాకర శ్రీకరా హరా।

గోతులుద్రవ్వుచుండిరయిగో కులపాంసనులై వికారపు-
న్నేతలు జీవనాడులతి చేర్పున కేలబిగించి దేశవి
ఖ్యాతి కళంకమార్గము లఖాతములై జనరాజ్యపాలనో
ద్ద్యోతములో విపద్వికట ధోరణిజృంభణమొందగా హరా।

ఒక్కరి యున్నతిన్ గనియు నోర్వగలేని యసూయబారికిన్
జిక్కియు దుఃఖభారమున చిందులుద్రొక్కుచు నాగ్రహంబు వే
గ్రక్కెడివారికిన్ తగిన గమ్యపథమ్ముల గాంచునట్టి పెం
పెక్కగ జేయరా సరగ వేల్పుదొరా త్రిపురాంతకా హరా!

ఈసున పల్లవించి చిగురించు సహంకృత దోషమాంసలో
ల్లాస విభూతులన్ బెనగి రాశికిపనకి ద్రాకజాలకన్
మోసపు వాగురన్ దవిలి యిందుగతిన్ దలపోయ రేయియున్
గాసిలి జె దువారలను గావగ దిక్కెటువెగా హరా!

కొందరు సర్వసంపదల కోశముతై వెలుగొందుచుండగా
గొందరు లేమిపాలబడి కుందుచు కర్కశజీవనాధ్వరం
బందున జిక్కి వ్రేలుచును పైకొనుబాధల రక్తగాథలన్
డెందము వ్రీలిపోవ గనుచేలర చంద్రకళాధరా! హరా

రేపటిముద్దకోసమయి రెక్కలుముక్కలు జేసుకొన్నటో
దోపిడిమూక తంత్రమున దొంగిలిచల్లగ మ్రింగివేయగా
కోపభరమ్ములైన కనుగొల్కుల నిప్పులు రాలుచుండగా
మాపటిసంజలో మతులుమండెడి వైనమదేలరా! హరా!

ఇక్కడి తంత్రజాలముల కెక్కి భీతిలి నక్కియుంటివో ?
ఎక్కడనుంటివో ? జగముకేగతిదీర్చగ బూనుకొంటివో ?
మక్కువనిన్నుగొల్చు నభిమానులవేదన గాంచకుంటివో ?
నిక్కపువేల్పు వీవనుచునెంచిన నేమిఫలంబురా హరా

చిత్తము వ్యాకులాన్విత విశీర్ణము జీర్ణమునై విశృంఖలా
యత్తము జేయుచున్నయది యౌవన కాలవశీకృతమ్మునన్
మత్తున దోగుచున్నయది మౌనిగణాంచిత విశ్వమౌళి వే
యుత్తలపాటుడల్చి యొగియున్నతిగూర్పగ రమ్మురా హరా

ఆరని యగ్నితాప జనితామితశోక భరమ్ములన్ సదా
భారమునైన మానసము ప్రజలదివ్య సుధామధూక్తి వా
ర్ధారల గ్రుమ్మరించియు నుదారదయాసముదాయ కోటితో
వారణ జేయవేర మునివందిత జీవకృపాకరా హరా

చిత్తము నమ్మి యీప్రజల రాజ్యముకై పరిశీల్పి మిత్రవ
త్సక్తిని శాంతిపోసి నవశాంతిని గూర్చ దలంచి వచ్చుమా
భక్తుని దేశమాత ఎద దమ్ములయందు నిల్పి యే పురా
వృత్తికి దేవరించెదను — ముచ్చటదీరగ చెప్పుమో హరా !

వాయక శ్రామితావళికి బట్టినదుర్దశ బాయజేయగా
నాయువు ధారవోసితి వినమ్రుడనై తపమాచరించితిన్
కాయము దప్పునన్ జనవికాసమె ధ్యేయముగా పునర్నవ
శ్రీయెసగారు సత్కృషవిశేషముకై ధృతినిమ్మురా! హరా!

ఈ నటనాలయంబున నటింపగ నేడికచేవలేదు నా
ప్రాణముమీదుకట్టి స్వభావసమాశ్రయరీతులన్నిటన్
ధ్యానము నిల్పిచేసిన ప్రయత్నములన్నియు లిప్తమాత్రలో
పూనిక దప్పుచున్నయవి పూర్వవిశేషఫలంబుచే హరా!

నీ నయనాంచలాల ప్రవహించెడు నిశ్చలకాంతిలోన యే
జ్ఞానము విస్తరించును దిశాంతములన్నిట తొంగి వించు నా
లోనరంహించిమించు రసలోకములన్నియు నవెకావె యో
మానితభక్తపాల! నిగమాగమలోల! పరాత్పరా! హరా!

మంగళశాసనమ్మున నమంగళజాలముబారద్రోలగన్
మంగళగౌరిగూడి యిటమాహృదయాంతరమందు నుండుమో
యంగజగర్వభంగి! రిపుహంతక! సాధుజనాంతరంగ! ని
స్సంగ! భవాంతభావవిభ! శాంతిమహోదయ భాస్కరా హరా!

9 9 1965

జ్ఞానయోగి

శ్రీమధురార్ద్రగీతముల జిప్పిలునిస్తులగోస్తనీ రుచుల్
రామపదారవింద రుచిరార్ణవభక్తి ప్రభావిభూతికిన్
దామములై విశాలజనతానుతయోగము నందుకొన్న శ్యా
మలమూర్తి దాశరధి కావ్యప్రణేతకు కేలుమోడ్చెదన్

పావవులూరు రాగము లవారిగగుప్ప హృదంతరాలలో
రాచప్రణమ్ములై సలుపు రక్కసికోర్కెల మూలతత్త్వమున్
పీచమడంచి దివ్యగుణప్రేరణదీప్తులు విస్తరిల్లగా
యోచనజేసినట్టి రసయోగ గుణాకరు బ్రస్తుతించెదన్

రాముని సేవలోవిధి విరామములేని మహానుభూతితో
మామక మానసాంబుధిని మైపరపించు సుధామయోక్తులన్
కోమల శబ్దజాలమున క్రొవ్విరితేనియలూరు పద్దెముల్
నీమముతో రచించిన పునీతుని గోపవిప్రు నెన్నెదన్

ఈ విపరీతమేమి యిటులెవ్వరుజెప్పరి రాచవిత్తమున్
దేవుని భోగభాగ్యములు దీర్చగ నెగితి పెచ్చుపెట్టితో
ఆవలగల్గు కష్టముల ంంఽముల న్నది నూహ యవో
కావ, నిచ్చువారి ధికారము ెర మ్మికొంచిచో

శ్యామల వర్ణదేహునకు చక్కని కెంపుల లాంహారముల్
రామునినీడయైమెలగు లక్ష్మణమూర్తికి పైడిహారముల్
భూమిజముద్దుదీర సరిముక్కెర పచ్చలహారముల్ పం
ధాముని నమ్మియిచ్చి సులతానులఖైదున స్రుక్కినావుగా!

నీ సకలంబు రామరమణీయ పదంబుల గ్రుమ్మరించి పే
రోల మూలమట్టముగరాలిచి నిశ్చలభక్తిభావమే
దాసయచునమ్మి పలువాములనాలిరి మొక్కబోవక్
జెనన పూజలే నిను విశిష్టమనీషగ జాటుచుండెరా!

రెయికిరేయి నీబుణము రెక్కలుగట్టుకు వాలినట్టులా
సాయబు టొక్కసార జమజగ్గిన మూలరవాస్యమెట్టదో
న్యాయముపాయమో? మనసుకందగరాని మరే ప్రభావమో ?
మాయురె! నీదుభక్తి పెనుమాళ్ళనునైతము బంటుజేసెరా ?

కోవెలగట్టినావు సరిగోపురమున్ నిలబెట్టినావు యే
త్రోవలులేని భద్రగిరి తోరపుతీర్థముగా రచించి నీ
పావన భావనాగరిమ భక్తినిగానము జేసినావహో ।
దేవుని పూజలోమునిగి దివ్యతనందితి రామదాస వై ।

ఈ జన్మా సంబు పలికించితి కమ్మని పాటలందునన్
రాజితకీర్తనీయు రఘురాముని ప్రేమఫలమ్ముగోరి నీ
రాజనమెత్తినావు విపులంబుగ కైతలవెల్లువన్ శర
ద్రాజిత చంద్రకాంతియమృతంబు నిలాతలి నిండిపోవగా

ఏ యుగమందు ఎంచెల నింపుగరాముని కిచ్చినావో ? నే
డాయుగమందె మేము పలురక్కులదైవము కన్నిగవ్వయే
మాయనుగుప్పయైన బహుమానములన్నిటి చప్పరించి గో
మాయులమింటినాము జగమ దున మానితభక్తశేఖరా ।

పాపభయంబుసున్న పౌరపాటున సత్యమ ల్యమన్న మా
గోపన వృత్తులెన్న నెరిక్రూరత పోలికలేదుసున్న యీ
తాపముతీరదన్న దనదాహపురీతులు మారవన్న యే
శాపము హేతువన్న మన సంస్కృతి వక్రతజెందగా ఋషీ ।

దాన నిదానముల్ వెగటు దండనభీతిహుళక్కి నవ్యతన్
గానని చేతముల్ మఱియుకాతరదృష్టి వికారముల్ సదా
మానవజాతి వేదనలు మాన్పెడి నిర్మల సత్యమార్గముల్
జ్ఞాన ప్రపూతమై వెలుగి నొందినిబల్కుము యోగిపుంగవా?

తాతలనాటి నాగరికతా చరితా ప్రతిభావిశేషముల్
పాతరద్రవ్య రాసులను బండ్లకునెత్తి తెలుంగునాటలో
చేతన మెయికొల్ప కృషిజేసెడి ధీయుల నూత్నభావ హే
లా తరళాంతరంగులను లెస్సగ బ్రోచుత హే కవీశ్వరా

కైమోడ్పు

పల్కిన పల్కులో నమర భారతి రూపము తొంగిచూడగా
తిల్కముదిద్ది తెన్గుసతి తేనెముకొద్ది దీర్చి నట్లుగా
చిల్కిన భావసంగతుల జీవన మాధురితొల్కి నట్లుగా
పల్కరించు కావ్యముల పంటలనూర్చితి తుమ్మలాన్వయా

పాతపురాణ భాగముల భద్రముగానిటు సంగ్రహించి వి
ఖ్యాతి దలిర్ప కైతలని కౌతుకమొప్పగ విఱ్ఱవీగుచున్
నీతులుజెప్పు లోకులను నిందయొనర్చెడి తెర్వుబోవకన్
నూతన భారతీయ రమణోజ్జ్వల కాంతుల రక్తి జూపితౌ

సాధు పవిత్రుగాంధిముని సత్యవచోనిధి నాత్మగాధలన్
బాగుగు జాతిసంపద కనారతమౌ రతనాల రాసులన్
గాదెలకెత్తినావు కవిగా ఋషిగా వెలయించి నావిలన్
వాదములేదు నీకుసరివారలలోన కళాప్రపూర్ణుడా!

కోమల భావనామృ౦పు కూ౦మురై ర౦రాజ్యసీమకున్
భూమికలై నవీ౦ ౦విపూర్ణముతో ౦డిగూర్చి నిల్పగా
౦మముదాల్చి ౦చ్చ౦ులనేకము పెల్వ౦ చేయుచు౦న్న యో
ధీమణి సీతరాము ౦విదేశి ౦కిదె కేలు మోడ్చెదన్

ఇంతకు నింతగాగ తెలుగెంతయొ పెంపుచ౦౦ములందిగన్
పంతముబూని నిల్వమిల పల్కు వెలందికి ౦౦వు౦బ్బగా—
శంతను పుత్రువోలె నిజశాబ్ది భీష్మప్రతిజ్ఞ బూ౦ు౦న్
వంతలు వైదొలంగి చనవర్ధిలు పూర్ణమ౦ష్వై౦వీ!

18 12 1969

నివేదన

సోదర రక్తధారలను చూఱలుగైకొని మానవత్వమే
చెదని వక్రమార్గములఁజేయుచు తామసరూపధారులై
వేదన చెందువారికి నివేదనచేయగ సాధుతత్త్వమున్
వాదొనరించి పెన్నిడినుపాయములన్ ఘటియింప లెమ్మురా

ఎండిన గుండెలున్ కరటు వెమరతేని యపూర్వవాసనల్
పండిన పాపకృత్యములు పౌరధనాహరణైక బుద్ధులున్
నిండిన కూటభావములు నీతిదొరంగిన భ్రాతృవైరముల్
చెండుము నిష్కళంకమయ జీవనమున్ సృజియింపరమ్మురా

వాదుల పాదులంబెరికి వన్నెఘటించెడి మేటిదారులన్
బోదెయిదోచు స్వైరాతర ఘోరవిఘాతుల సత్వరంబుచల్
నాదెయి నింపబోలు నిగారపుహాయిల వారసత్వమే
మోదిని మానవాభ్యుదయ మార్గములో మునుసాగిపోవరా !

చెరములోన లోకములు శ్రీకరమై తనరారునంచు ఎ
చేతములోననమ్మి తగుచేష్టల సాత్వికాలంబు నూత్నసా
హేతుపు తుత్తరించి సుఖశాంతుల దీనుల గుండెమంటలో
లోతులు దెదియాది సమరాక్షమువర్థిల దీక్షబూనరా

3 2 1969

వేడికోలు

గోచులు ముంతలున్ మురికికుప్పలు బొంతలు చింకిచాపలున్
యాచనతోడి జీవనము యాకలిమంటల కాలగోడులున్
తోవనికాపురంబు తొడలొక్కెడి గంపెడు పిన్నబిడ్డలున్
మోచుటకంటె తానుపమున్నదె వేరెటయెంచి చూడగన్

కూడునుగుడ్డలేక నెదకోర్కెలు దీరెడిరీతి బిడ్డలన్
వేడుకబెంచలేక నడివీధుల పాలొనరించి జాతిలో
నాడుల జీవసంపదలు నంజెడివారికి దోడునీడలై
గాడినిదప్పువారలను గాంచగ గుండెలు బండలయ్యెడిన్

పల్లెలు పట్టణాలెచట బట్టనిరీతిగ పెర్గుచున్న యీ
ఎల్లలపాపలన్ బడులపేర్మిని జేర్చగ చోటులేదులే
చల్లని నీడనైన తగుశాలలు నెయెడ గానరావుగా
తల్లులు దండ్రులారా నిజతార్కికబుద్ధిని జూపుడీయెడన్

పూటకు పూటకుం బెరిగిపోయెడు యీ నరజాతికెందునన్
చోటనలేదు ఘూతలిని జూడగభుక్తికె దారిలేదు మో
మోటముచేని సత్యమిది మాన్యులువేగమె యీప్రమాదమున్
దాటెడురీతులన్ వెదకి తద్దయు బాసటనిల్వగావలెన్

3 11 1975

జయగీతి

లెమ్ము లెమ్ము సత్వరమ్ము
భారతీయ యోధుడా
రమ్ము రమ్ము ధర్మసమర
రంగమందు నిలువగా

అన్నదమ్ములందు కలత
లున్న చేటు మూడురా
ఐకమత్యమన్న గొప్ప
ఆయుధమ్ము తెలియరా

మతముపేర తోటివాని
కుతక నరుక తగదురా!
హితముగూర్చ లేనిమతము
విడచి మనుట మేలురా

కులము పెట పెనుభూతం
కోరలూడ బెరుకరా!
ప్రగతి మేలి బాటలలో
పయన మొనరుటె సుఖమురా!

జాతిగౌరవమ్ము మించు
ఖ్యాతి యేమిగలదురా!
ఇల్లు దిద్దుకొనుటలోన
ఉల్లదమ్ము వీడరా!

తల్లి యొకతె భరతమాత
యుల్లమందు నిలుపరా!
పొల్లు మాటలేల జయము
కొల్లగొనుట చెన్నరా

3 3 1964

జే జేలు

దేశభక్తిని తెల్పు గీతులు
ఎక్కిమేనుల పుల్కరింపగ
జాతిహృదయపు లోతులందున
చిలికితివి నవచేతనమ్మును

అమరకవి ఓ అప్పరాయా
అందుకొనుమా వందనమ్మిదె!

జనులవాడుక నుడుల లోగల
ముద్దుపల్కుల నుద్ధరించియు
మోదమేసగగ ముత్తెములుగొని
గుచ్చి బాసకు కూర్చితివిమేల్!

భావదాస్యపు బంధనంబుల
చిక్కివడలిన చక్కదనముల
తెలుగు కన్నెల దీనవృత్తము
నొక్కి చెవులకు నెక్కజేసితి॥

నవనవోజ్జ్వల కవనరీతుల
సోయగంబులు చూడ నొల్లని
పండితుల పాషండ వాదము
ఖండ ఖండముగాగ చెండితి ॥

ప్రాతక్రొత్తల భావసంపద
మేళవించెడి మూలమెరిగి
ఎలుకుసతి కను విందుగాగను
పసిడి జిలుగుల బాట దీర్చితి ॥

కొసరి తేనియయుచుల తెన్గుప
సంఘ సంస్కరణాభిలాషను
రంగరించిన భంగిమలతో
ఆణిముత్తెపు నాణెమొప్పగ
విత్తితివి సరిక్రొత్త కథలను ॥

జాతి పతనపు సరళి దెల్పెడి
కన్యశుల్కపు కల్మషమ్మును
కడుగు నాటక కళను చూపితి
పాత్ర చిత్రణ పాటవమ్మున ॥

చైతన్య స్రవంతి

మతము మతముకు మధ్యవైరపు
మచ్చరమ్ములు నిచ్చగింపక
ఎల్లమతముల నుల్లసిల్లెడు
నామమేదో చాటిచెప్పితి ॥

స్వార్థతత్వము దాస్యతత్వము
హీనమని వినిపించు మమతల
పెంచి వెలుగును నించి జగతిని
మంచి తనమున ముంచినావు

అమరకవి ఓ అప్పరాయా
అందుకొనుమా వందనమ్మిదె !

కర్పూర నీరాజనము

వందనమో గాంధితాత !
శాంత హృదయాధినేత

పరపీడాకర దుఃఖిత
పరితాపజ్వాలిత మానవ
శృంఖల విచ్ఛేదనకై
శంఖము పూరించినావు ॥ వం ॥

ప్రత్యణువున రగిలి రగిలి
ప్రజావహ్ని ప్రజ్వలింప
శాంతియోధ ! సత్యాగ్రహ
సమరము నడిపించినావు ॥ వం ॥

సకలాయుధ నికరాన్విత
సైన్యచమూ సన్నద్ధుల
ఆత్మ బలోన్నత శక్తిన
అవలీలగ గెల్చినావు ॥ వం ॥

దిక్కుతెన్ను తెలియరాని
దిశవిశిత మానవాళి
అప్రకటము లరసి మనో
వ్యగ్రాంతిని పీడవావు ॥ వం ॥

మానవుడే మాధవుడని
మనుజసేవ మధువమ్మని
వెలిజనముల వల వంతను
తలపోసి తపించినావు ॥ వం ॥

సహనమే ప్రత్యూషము
సద్భావమె నిఖిలోర్వి
సుగతి మూల సోపానము-
ప్రగతిమయ ప్రద్యోతము ॥ వం ॥

శ్రీకర మధు శివకర సుఖ
శింజిని రవరంజన మా
నాకముగా నవభారత
లోకము కావించినావు ॥ వం ॥

చైతన్య స్రవంతి

భారత జన భావాంబర

తారకవై తమోహారిణి

శాలు వై శోభాయవా

హోంతువును అ దుకొనుము

వందనమో గాంధితాత

భారత హృదయాధిర

సంస్కృతి

జయతు జయతు

భారతమాతా।

జగద్వందిత

శుభచరితా

జగన్మాన్య జయవిహారి
శాపదాస్య బంధహారి
స్వేచ్ఛారథ సూత్రధారి
ప్రేమాస్పద ప్రియభాషణ
నిరతసత్య నియమశీల
సమతానవ శాంతిహేల

దీప్తప్రాంత దీపలోక
నిఖిల నిగళ నిర్మూలక

మాతృ హృదయ [illegible]మాలా
భగీరథ త[illegible] [illegible]యాప

జగదంతర శాలలోన
కనుమలిగిన కాంతిరేఖ
రగిలించిన రాజర్షీ
దీక్షకై వాలికపై
ధరణిగుండె లయిగుల్లై
వర్ణభేద వైరములను
పెకలించిన ప్రియ బాపూ

దురావేశప్రభంజనుని
దరహాసపు తరంగంతో
నిరోధించు సుపరాక్రమి

దిశావలయ తిమిర హరా
సుజనార్ణవ సుధాకరా
పూత చరిత లోకనుతా!
సద్వందిత జననాయక!

జయతు జయతు
జాతిపితా
జనవందిత
శుభ చరితా!

18 9 1961

భారత భానుడు

స్వాతంత్ర్యపు రథసారథి
స్వేచ్ఛామయి శాంతిదూత
సంహారాల కల్పాయుధ
భయమెరుగని ధీమంతుడు

భారతి పుణ్యాల పంట

వేడివేడి నిట్టూర్పుల
వాడిపోవు జీవితమును
ప్రేమ మాట చిగురించెను
జాతులను చరియించిన

సద్గుణ సందోహ విహారి

అధునాతన ప్రజారాజ్య
పథనిర్మాణ మహాశిల్పి
నిరుపేదల పెనుబాముల
పరిమార్చగ శపథమూని

శ్రమించిన త్యాగశీలి

కుటిల శృంఖలముల్త్రెంచి
టుసౌఖ్యం పండించెడి
వెలుతేని ఆయులులేని
పరివర్థిత తరుణావని

ఆశించిన అమరమూర్తి

మానవమేధోంతరాల
మణిమోహన నవభావన
మండిత కోటింకోటి
మసృణారుణ కిరణావళి

సృష్టించిన శాక్యమౌని

సామ్యవాద సమరాంగణ
శాత్రవగణ విచ్ఛేదక
భారత జన హృదయాబ్జపు
పక్షాంచల పరితోషక

భాస మానభాను శతము

13 6 1964

మహా పథికుడు

కడలు కొనియెడి దాస్యశృంఖల
కాళరాత్రుల కటిక చీకటి
సాంద్రోలగ ప్రతిన బూని
వీర భారత యోధుడా!

ంచి పరతంత్రపు పిశాచుల
పీచ మణచగ దేశవాసుల
నొక్కబాటను నడిపి గెలిచిన
మొక్కవోని వీరుడా!

[illegible]రమ్ముల నిద్రమేల్కొన
తరతరమ్ముల శక్తిగిల్కొన
క్రాంతి కాహళ గళము నెత్తిన
శాంతి భారత పుత్రుడా!

భారతీసతినొసటి కుంకుమ
పండు వెలుగులు జిమ్మువరకును
గుండె గుండెకు నీదుస్మరణమె
అండయై నడిపించురా!

మాతృ సేవా దీక్షాకంకణ
మానవోన్నత మహానుభావుర
జయము జయమో జాతినాయక
జయము జయము జయమహో !

అతినిర్మల మమతామతి
వాతవాంఛిత సత్యనిరతి
సుమపేశల భావోన్నతి
కమనీయమూర్తి కాంతి !

తొలకరి

పౌర్ణమి వెన్నెల నేడు
పొంగి పోతుంది
క్రొత్త నిసువును చెంత
నెత్తుకో సుంది!

తొలిమెరుపు కాంతిలో
గల వలపు క్రొమ్మెరుగు
కలబోసి కొనిలోన
పులకరించింది!

ఆషాఢ జీమూత
ఘోషోద్ధృతంబులను
పొలయల్క పల్కులుగ
తలచు కొంటుంది!

సలిల ధారాబద్ధ
సంపర్కమున దోగి
ప్రియ వశంవదవోలె
హొయలు జూపింది

చైతన్య స్రవంతి

ఠరితీపు మురిపాలు
నెంవేరెసలి మెచ్చి
పచ్చి బాలెంత కను
విచ్చి కులికిందీ!

నవ్వులో నసతెత్తి
ఒ ర్వగస్పడిసంల
సచ్చన్ని సోయ, పు
పయవ మొలికిందీ!

ఏర్వాక

తొలకరి మొయిలుతో త్రుళ్ళింది నభము
కలతదేరిన రైతు కదలెను పొలము
పరువు పక్షుల క్రూర కంఠమ్ము సులుపు
ధరణి తన్మయభావ తాండవమ్మాడ
శార్వరి పులకింప జనతనుతింప
ఏర్వాక పూర్ణిమా! ఏతెంచవమ్మా!

గ్రుక్కెడు సీరముల్ గ్రోలనులేక
స్రుక్కిన జీవుల సొలపులు వాయ
కారుమేఘము గ్రమ్మె గగనభాగమున
ధారలను జిమ్ముచు ధరణి గ్రుమ్ముచును
పూర్వ తాపముబాపు పండువై తనర
ఏర్వాక పూర్ణిమా! ఏతెంచవమ్మా!

11-7 1973

పంటసిరి

తొలిజల్లు వచ్చింది
తొలకరించింది
పదవోయి రైతన్న
పాటు చెయ్యంగ

హలమే మన సౌభాగ్య
బలమనుచు నాటి
పొలము దున్నాలోయి
పొలికేక బెట్ట

కదలరా వడివడిగ
పదను చెడకుండ
అదనులో విత్తనము
వెదజల్లవలెను

అడవులును బంజర్లు
వసువుగా జేసి
సహకార సేద్యమును
సాగించుమన్న

తరుణ మందున పనులు
తెరువెరిగి చేయ
ఎపుగా పైరెదిగి
కాపు ఎదున్న

విదిలించరా నిదుర
ఎదిరించరా శక్తి
పసచెడును నీ విపుడు
ప్రాల్మాలియున్న

తొలికారు మలికారు
బాలిగల్గి రాల
ఇనుప గజ్జెలతల్లి
వెను దిరుగునన్న

బలము నీవే జాతి
కలిమి నీవేరా!
పాతరల బంగారు
పంట నింపుమురా

14-3-1960

దీపావళి

దీపావళి దీపావళి
దివ్యనవ్య శోభావళి

సంమారక నరకాసుర
పరికల్పిత కరాళాంధ
ధారాకృతి దౌర్జన్యము
దివ్యశిఖా దీప్తులతో
పరిహరించు పర్వదినం

దీపావళి దీపావళి
దివ్యనవ్య శోభావళి

పైశాచిక వాంఛాపరి
దహ్యమాన దానవాళి
చైదమ్ముల జనియించిన
మలిన మరణకలితములౌ
సమరాశ్రుషులు జగతికనుల
కడిగి విమలకాంతి నింపు

దీపావళి దీపావళి
దివ్యనవ్య శోభావళి

త్యాగోజ్జ్వల రాగామల
రక్తిమతో దిక్తటముల
దివ్వెలన్ని తేజోవహ
పరిఫుల్లిత వింశములగు

దీపావళి దీపావళి
దివ్యనవ్య శోభావళి

నరకాసుర పరిరంభం
నరలోకపు టురికంబం
చిరకాలము జీవించదు
విరిగి ధరణినొరంగు ననుచు
ప్రభవించెడి పర్వదినం

దీపావళి దీపావళి
దివ్యనవ్య శోభావళి

25 10-1961

కాంతిధార

సౌత్రాజితి సముత్సాహా
సరిజ్ఝరీ తటిల్లతల
మొలకెత్తిన ఆశావళి
పులకించిన శోభావళి

వక్రభావదైత్యుల ని
ర్వక్రచక్రధారాహతి
ఛేదించిన శౌర్యావళి
చిత్రవర్ణ తారావళి

తమోచ్ఛన్న తత్త్వాలకు
దారుణ సంఘాతమైన
పర్వదినం హేరావళి
ప్రమోదాల నాట్యరవళి

నరనారీ హృదయాంతర
పరివర్థిత తరుణశక్తి
విజయగాన ఘనకాహళి
[illegible]

రక్తపాశ యుదోన్మత్త
వర్తించరి సంకాలుర
శక్తి పెంచు విజయ దేశి
శరదిందిర రూపావళి

పెంజీకటి పెకలించు
కెంజాయల ప్రసరించే
మరోదివ్య తిలకావళి
ధరణికి నవభూషావళి

16-10 65

పౌష్యలక్ష్మి

తెలుగింటి మొగసాల
జిలుగు ముగ్గులుదీర్ప
తెలుగమ్మ మోములో
వెలుగు నిగ్గులు గూర్ప

ఏడాది కొకమారు
ఎతెంతు వీనాట

సస్యలక్ష్మి మోద
లాస్యాల కింకిణీ
రావములు ప్రతిగృహా
రామముల నినదింప

ఎడాది కొకమారు
ఎతెంతు వీనాట

నవధాన్య సంకలిత
విధ సుమరంజములన్
తలదాల్చి గొబ్బిళ్ల
తలవాకిటను నింప

ఏడాది కొకమాయి
ఏతెంతు వీనాట

రంగిపల్లుల తీరు
సంగారం మొనగూడ
హరిదాసు సంకీర్తి
ఆనంద మొప్పాం

ఏడాది కొకమాయి
ఏతెంతు వీనాట

రంగు గవిశన దాల్చి
గంగిరెద్దులు ఆడ
వీక్షించు పురజనుల
వేడ్క హద్దులుమీర

ఏడాది కొకమారు
ఏతెంతు వీనాట

బోతలందివ గొర్రె
బొట్టేళ్ళ తలపోరు
ఎందెమొడ్డిన వారి
పట్టుఎల లాగిమీర

ఏడాది కొకమారు
ఎతెంతు వీనాట

నిక్కి రెక్కలనార్చి
కొక్కరోయని కూసి
కత్తులను ఒండొంటి
కుత్తుకల మత్తరిల

ఎడాది కొకమారు
ఎతెంతు వీనాట

ఊరూర యువజనుల
యుత్సాహములు పొంగి
ఆటపాటల క్రొత్త
యందాలు సమకూడ

ఏడాది కొకమారు
ఏతెంతు వీనాట

ముద్దబంతులు నగను
ముడిచి కన్నియలాడ
కన్నెముంగముల కళలు
కరిగి వాకలువార

ఏడాది కొకమారు
ఎతెంతు వీనాట

రైతు నట్టింటిలో
రాశిపాల్ నిండార
గుమ్మముల పూఎండ
గుత్తు లూగిసలాడ

ఎడాది కొకమారు
ఎతెంతు వీనాట

21-9 1961

కౌముదీమహోత్సవము

ధవళ దవళావ్ఛాది తాధుం
తరుణభార వయో విలాసం
ముగ్ధమోహన రూపసుందరి
స్నిగ్ధహాస కపోలయుగళము

లందుహత్తిన జిలుగుసౌరుల
నందుకొన్నది కౌముదీప్రభ

లలిత లలిత కషాయ రంజిత
రాగ పల్లవ తరులతాతతి
కురులనెరి పత్రాంచలమ్ముల
కోరిదిద్దిన వెలుగు పూవుల

సరుల నభినవ సోయగమ్ముల
సంతరించెను కౌముదీప్రభ

చికురముల ఎహో మౌక్తిక
విహ్నముల నొప్పారు శాద్వలి
మనోముకురము ఎరియు కౌతుక
మార్గమునవడి నిర్గమించిన

శరత్పాండుర కిరణజాలము
బంపె వసుధను కౌముదీప్రభ

ఝుమ్మివడిలో నడలనేర్చుచు
సుడుల తరగల బెడగువలపుల
జడిమతో తెగ పలువరించెడి
కదలివెలదికి తెరవులరసెడి

రూపగుణ విలసన్మహోత్సవ
రుచిరబింబము కౌముదీప్రభ

మధుమాసము

వకుళ మల్లీ
ముకుళ సుమముల
ధరణి క్రొత్తం
దనము వలచెను

క్రొన్ననల జిగి
వన్నె సొగసుల
పున్నెమై విరి
కన్నె కులికెను

నిగు కెంపుల
సిగ్గు దొంతర
మొగ్గలామని
యగ్గలించెను

అడవి మోదుగ
ఎడద ఎర్రని
పూలగుత్తుల
మాల లూగెను

పల్లవారుణ
పత్రజాలము
తెల్లదిక్కుల
పల్లవించెను

మృదుల కోకిల
మధుర సాలము
ప్రసవ భరముల
వసుధ వాలెను

తరుల శాఖల
దాగుపక్షుల
కలరవమ్ముల
దిశలు ఒప్పెను

మధు ప్రవాహో-
న్మత్త బంభర
నృత్యగానా
నందమొసగెను

లలితమంజుల
లతలు రసభర
ఫలముల వసీ
తలము నిండెను

మధుర మధుధా-
రా స్రవంతులు
మహానివిప్పలి
పొంగు చుండెను

కాలపురుషుని
ఖేల నమ్ముల
రీల లామని
నోల లాడెను

లోక మోహన
శ్రీకర మైత్ర
నవసుందరమ్మ
ఏగు దెంచెను

20 2-1961

చైత్ర సుందరి

వలపు తలపుల వల్లి కాంతి
పుల్కరించగ పుడమి దెసలను
చైత్రసుందరి చాతురీ ఝరుల
చిత్రములవలె విప్పులొత్తెను

పూలతేనెల జాలులో నవ
భావనాంకుర పారవశ్యము
కన్ను గ్రేవల దిలుకొనగ నను
సిగ్గు దొంతర మొగ్గ దొడిగెను

అధరముపై మధుర హాసము
కదలి యౌవనగరిమ చాటగ
మాధవునిగని మంజులాకృతి
మోవిరుచులను నూలుకొల్పెను

కొమ్మకోయిల కుహూకుహూరుత
గళములో మధుగాన వాహిని
తనదు ప్రాయపుగొనబు దెల్పగ
తరుణి చైత్రిమ తరలివచ్చెను

26 2-1974

వలపు పిలుపు

తెలిమబ్బు తెరలలో
కులికెడి సోమా !
వెలికిరా రావోయి
ఓ చందమామా

చుక్కవలతికి మమత
చిక్కనై నది యేమొ ?
మక్కువతో నినుదలచి
సొక్కుచున్నది లోన

చిక్కనటు తిక్కలకు
దక్కినటు నటియించి
ఒక్కపరి మొయిలు గమి
నక్కుచున్నావేల ?

నీపైన తమిమిగుల
నిల్పినవి జక్కవలు
కనుచాటు పడినీవు
కలత పెట్టెదవేల ?

చెలిదలచి మదిసొలసి
కలగుండు పడిపిలిచి
ఎలుగులందున చింది
తెలుపుకొంటున్నాయి

పరువంపు సునుసిగ్గు
తెరమరుగు దొరసాని
కలువకన్నియ వలపు
తలపుగను గొనలేదా ?

చదల నిసుగనరేక
ఎద వసట పొదలుకొన
కిరగు కన్నీరంత
కాసారమై నిలా

తావులన్ని వెలుగు
ప్రోవులై పులకింప
వంతలన్నీ తొలగి
వింత సొగసులునింప

రావోయి రావోయి
రా చందమామా !

12-3-1964

ఉత్పల చరిత

వంశీరవ సుధారసం

వశం వదిమురా సఖా!

మందర ధర సుందరాకార

మమత నిలువకున్నదిరా

నెలరాజును గూడికలువ

నెమ్మికులుకుచున్నదిరా!

సరస నీవెవని ఎక

సక్కెమాడుచున్నదిర!

వలపురేని చెలిమి దొరగి

వనము చిన్నవోయెనురా!

ఒంటిరి ననుజూచి యమున

కంటనీరు దొరలెనుర!

పద్మాలయ హృదయాధిప

పదములనే నమ్మితిర!

రక్తిలోల భక్తపాల

శక్తిలేని దాననురా!

యువతి గణమనోవిజయ

కామితార్థ కల్పద్రుమ !

మురళీధర మధురాధర

కరుణాకర మొరవినర !

సిరిపతి నను విడగింపక

దరిచేర్చగ రమ్మురా ।

మనసులోని ఆమితీరంగ

మధురగీతి పల్కించర !

గానామృతరస ధునిలో

రేణువగుచు తేలుదుర

రారా నా మాధవా ? !

ప్రణయ రాజ్యరమాధవా ? ।

12 7 1962

జాతి సంపద

మనసు మల్లెల మంచితావుల
మందహాసము చిందులాడే
పల్కులందున భావసంపద
పరవశమ్మున వ్యక్తపరచే

పాలబుగ్గల పసిడినిగ్గులు
సంతసంబుల జాలిమొగ్గలు

లోకమందలి చీకుచింతల
బాకుపోటుల తాకులెరుగని
కన్నుగొలుకుల కాంతివెన్నెల
కమ్మసోనల గ్రుమ్మరించే

పసదనమ్ముల మిసిమిముద్దలు
బాలవీరులు పూలతేరులు

అమ్మఒడిలో చదువుబడిలో
ఆటపాటల నలరించే
మాయమర్మపు ఛాయతెలుగని
తీయ రసముల తేనెవాకలు

నవ్య రాగానంద రూపులు
చిద్విలాసులు చిన్నిపాపలు

28-11-1963

ఉగాది

ఈ యుగాదికి తెలుగు
లుప్పొంగుతున్నారు
వభావముల మధువు
లాని వికసించాలి

జిలుగు పలుకుల మేలి
వెలుగులను గన్నారు
ముందు తరముల సుఖము
లందె మసుంచాలి

తల్లి వాకకు ఋణము
చెల్లించుసున్నారు
అనురాగ బలముతో
ఐక్యమై కదిలాలి

వేగిరముగా ముందు
కేగ తలకొన్నారు
కలయిక ల మనికిరో
గెల బలముగన్నారు

చైతన్య పరిపూర్ణ
జాగృతిని వలచారు
శరదిందు వదనులై
వరము గదియించారు

నిజము యిది తెలుగమ్మ
పుత్రోత్సవము సుమ్మ
అవును యిది తెలుగింటి
ఆంధ్రయిుల కాడి !

ఆ వా హ న

రా రండి రారండి !
రండి సోదరులార !

తెలుగింటి దోరముల
దివ్య తోరణమాల
వ్రేలాడ సంఘటిత
వెలుగులే పారాడ

అకలంక స్నేహాళి
యజరామరముగాగ
మమకారముల ద్రుమము
మందారములు పూయ

మరులుగొను హృదయాల
మాధుర్యములు పంచ
జనని కన్నులకాంతి
చైత్రరూపము నిండ

పాడిపంటల కలిమి
పరిశ్రమలలో బలిమి
భావితరముల మేలు
బంతులై భాసింప

శుభకామనల జగతి
సురుచిరమౌ ప్రగతి
జనలక్ష్యమై వెలయ
జయనాదములు విరియ

రారండి రారండి!
రండి సోదరులారా!

చిన్నారికి

చిన్నారి పొన్నారి చిట్టిపాపాయి!
ఏమి చేస్తున్నావు ఎరిగింపవోయి!
ఆటలేమీయిపుడు ఆడుచున్నావు
పాటలేమి నీవు పాడుచున్నావు ?

పదములను చిరునోట పలుకుచున్నావ ?
చదువులో గడితేరి ఫలమందేవ ?
ఆగడము చేస్తేను అల్లరంటారు
అమ్మాయి నీతోడ ఆడుకోరాయి

మంచిగా నీవుంటె మెచ్చుకొంటారు
అనురాగమాలవని ఆదరిస్తారు
అందుకే వ్రాశాను అందుకోలేఖ!
మామయ్యమాటలను మరచిపోబోక

పంపుచున్నానిందు నింపముద్దులను
పంచుకొండీతోటి బాలలందరును
ఇంతటితో యీలేఖ నిలుపుచున్నాను
వీలుచూచుక మళ్ళి వ్రాసపంపేను

